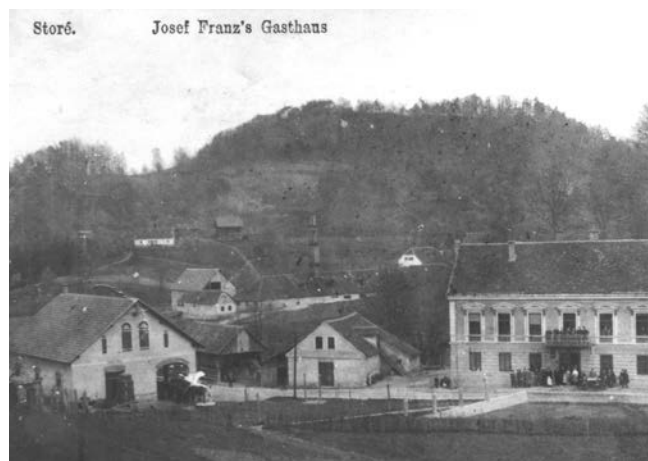

Vesela družba v gostilni Franci leta 1910.
Vir: Zgodovinski arhiv Celje.

Štore z gostilno Franzl.
Vir: Zgodovinski arhiv Celje.

STARA ŠTORSKA GOSTILNA FRANCL

Štore so bile v preteklosti pomemben industrijski kraj, znane po železarski in rudarski tradiciji. Razvile so se v dolini reke Voglajne ob glavni cesti, ki pelje proti Šentjurju, Kozjanskemu in Obsotelju. Gostilna Franci je bila do konca 2. svetovne vojne ena najbolj znanih in imenitnih gostiln v Štorah. Gostilna z istim imenom, ki deluje od leta 1895, še obratuje v kraju Zagrad v bližini Celja, ki leži v dolini pod znamenitim Celjskim gradom.

Gostilna Franci se je razvila ob stari glavni cesti iz Štor mimo šamotne tovarne ob Bojanskem potoku proti naseljem Lipa in Pečovje, kjer je bil nekdanji rudnik (še prej Kresnik). Prvi gostilničar v gostilni Franci je bil Jožef Franci (nem. Josef Franzl), ki se je poročil s hčerko posestnika Valentina Kovača Marijo Kovač, živečo na Lipi številka 20 (Ocvirk 1975: 18). Valentin Kovač je bil ugleđen posestnik, med letoma 1880 in 1895 župan teharske občine ter zastopnik nemškutarske stranke. Pod vplivom nemškega vodstva štorske železarne se je ponemčil in podpiral nemške ideje. V času njegovega županovanja je bila v Štorah zgrajena tudi nemška šola (Ocvirk 2014: 65).

Tako kot njegov svak Kovač je Jožef Franci zastopal nemško politično stran. V njegovi gostilni so bili dobrodošli nemško misleči ljudje in nemško vodstvo železarne. Leta 1910 je bil na nemški politični strani izvoljen za teharskega občinskega odbornika (B. n. a. 1910: 1). Franci je imel poleg gostilničarske obrti tudi mesarsko dejavnost. Sprva je začel z mesarijo, pozneje z gostinstvom. Teharsko občinsko vodstvo mu je odprto gostilne odobrilo z obrazložitvijo, da je gostilničar dobrega glasu, ni bil kaznovan, da obstaja krajevna potreba po gostilničarski obrti in je gostilno lahko policijsko nadzorovati. Obrt mu je glavar-ska oblast v Celju podelila 20. septembra 1900. Gostilna

je bila priljubljena izletniška točka za Celjane, ki so ob koncih tedna radi hodili peš iz Celja ali pa se pripeljali z vlakom, saj je bila oddaljena le deset minut vožnje. Nazaj v Celje so se največkrat vračali peš po gričevnatem svetu mimo rudnikov na Pečovju in Pečovniku. Celjski nemški časopis *Deutsche Wacht* je zapisal, da je gostilna nudila zadovoljstvo in dobro počutje tudi zahtevnim in razvajenim Celjanom (B. n. a. 1909: 2).

Gostilna Franci je bila središče štorovskega družabnega in društvenega življenja. V njej je bilo leta 1931 ustanovljeno Strelsko društvo Štore, ki je imelo tu tudi svoje prostore. Strelišče in strelske vaje pa so imeli na posestvu za gostilno, ki je pripadalo Ruši Kunej, rojeni Majdič, sicer lastnici šamotne tovarne. Posestvo je bilo poimenovano po Montecuccolijevem hribu, ta pa je dobil ime po italijanskem ustanovitelju štorovske šamotne opekarne grofu Montecuccolli (B. n. a. 1931: 3). Svoje društvene prostore v gostilni so sprva imeli tudi nogometaši, ki so imeli igrišče više od gostilne na Pečovju. Prvi predsednik društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1930, je bil kar sam gostilničar Maks Franci. Društvo je imelo pod vplivom vodstva štorovske železarne močan nemški značaj (Jug 1955: 7).

Gostilna je slovela po ponudbi štajerskih, predvsem belih vin. Gostilničar Franci je za shranjevanje in hlajenje piva zraven gostilne zgradil tudi ledenico. Gostilna je poleg pijače ponujala še tople in hladne jedi, znana je bila po dobrih klobasah in narezkih. Imela je tudi lastno mesnico. Priljubljene gostilniške prireditve med obema vojnoma so bile vinske trgatve, ki jih je gostilna pripravljala v sodelovanju s štorovskimi društvi. Največkrat so jih priredili s športnim klubom Štore in Strelsko družino Štore. Gostilničarji so v sodelovanju z drugimi društvi večkrat or-

* Matej Ocvirk, prof. zgodovine in geografije, Vrhe 13, 3221 Teharje; matej.ovirk@gmail.com.

Gostilna Franzl s streliščem v ozadju med obema vojnama.
Vir: Zgodovinski arhiv Celje.

ganizirali tudi veselice in druge zabave, zlasti poleti, ob miklavževanju, pustu in v času nogometnih tekem ob nedeljah. Večkrat je na prireditvah igrala štorovska godba. Dobička od veselic ni imel samo gostilničar, ampak tudi štorovska društva, ki so prišla do dodatnih sredstev za svoje delovanje in nakup potrebne opreme.

Ime gostilne Franci se je ohranilo do 2. svetovne vojne. Po smrti Jožefa Franci leta 1929 je gostilno vodilo več lastnikov in najemnikov. Pija Jezernik jo je vodila le kratek čas, od 1. oktobra 1929 do 1. februarja 1930. Kasneje sta bila lastnika gostilne Franclova sorodnika Maks in Josipina Franci, rojena Plevčak. Zakonca sta jo 21. julija 1932 oddala v najem Heleni Klun. Leta 1933 sta gostilno kupila zakonca Franc in Jožefa Gaiser. Med 2. svetovno vojno in vse do 2. julija 1948 je gostilničarsko dejavnost opravljala Ana Hostnik. Leta 1948 pa je bila gostilničarska obrt izbrisana iz registra (SI_ZAC/796).

Težki časi za samo gostilno so se začeli že med 2. svetovno vojno, po njej pa je bilo samo še huje. Nova jugoslovanska socialistična oblast ni bila naklonjena zasebni gostilničarski dejavnosti. Gostilna je obratovala do 1. avgusta 1948, ko je bil objekt nacionaliziran in namenjen združni trgovini. Ta je dobila ime »pri Ašič«. Po ukinitvi zadruge so bili prostori gostilne namenjeni bivanju. Danes objekt propada, že več let sameva, zgornji prostori so bili na novo pozidani in delno obnovljeni. Drugi gostinski objekti so deloma podrti ali pa preurejeni v stanovanja.

Nekdanja gostilna Franci.
Foto: Matej Ocvirk, Štore, 2015.

Literatura

JUG, Karel: *25 let športa v Štorah*. Štore: Kovinar Štore, 1955.

OCVIRK, Matej: Županove zdrahe, tegobe in radosti. *Zgodovina za vse* 2, 2014, 60–73.

OCVIRK, Stane: *Železarna Štore: 1845–1975*. Štore: Slovenske železarne, 1975.

Arhivski viri

SI_ZAC/796 – Zgodovinski arhiv Celje, Članski zapisnik gostilničarjev v Celje 1889–1951, I. A-4.

SI_ZAC/0062 – Zgodovinski arhiv Celje, Fond Občina Teharje 1863–1949, fasc. 1.

SI_ZAC/0181 – Zgodovinski arhiv Celje, Fond Občinski ljudski odbor Štore 1952–1955, Seznam gostinskih obratov KLO Štore 1950.

Časopisni viri

B. n. a.: Štore. *Deutsche Wacht*, 7. 8. 1909, 2.

B. n. a.: Die Gemeindwahl in Tüchern. *Deutsche Wacht*, 17. 9. 1910, 1.

B. n. a.: Štore. *Nova doba*, 14. 12. 1931, 3.